דער נסתר

ציגיינער

א מעשה.

פון מזרח מיט א ליכט, פון מערב מיט א פויק — האט מען זיך ארויסגעלאזט און מען געהט שוין א צייט, און די פויק פויקט און פעלקער רופט, און די ליכט טראגט געוויסען און דערוואכונג, און כ'האפט און מ'הארט אויף זייער זיך־צוזאמענטרעפען און בעגעגענענען... בעסטע קינדער פון פעלקער ווייסען דערפון, אויסדערוועהלטע און יחידים האבן די זיכערקייט און אמונה, און שוין א צייט, אין ביינאכטען, אז די געטרייסטע פון מזרח, גייסט־ריטער און נזירים, וואכען און ווארטען די פויק פון מערב צו דערהערען, און אנטקעגען די מערב־בעסטע, צו די גרענעצען פון מזרח לאזען זיך, אום פון דארט שוין דאס ליכט צו דערזעהן. א גוטער און וואכענדיגער אויער הערט ביינאכט די פויק פון וויטען שוין שרויט־שיטען, און א ליכטיג אויג, א געוויסענהאפטיגס, דערזעהט אין דער פינסטער, אין האריזאנט זיך איינקוקענדיג, יענע ליכט שוין אנקומענדיג און שאריען...

— און דערוויל?

אין א גרויסער שטאדט, וואס ליגט אויפ'ן מיטען וועג פון דעם פויקען־פויקלער און ליכט־טרעגער, האבען זיך קינדער פון אלערליי פעלקער, שבטים און לשונות צונויפגעקליבען, ווייס־הויטיגע, ברוינע, געלע און אויך שווארצע; פון פערשיעדענער גרויס און פון פארשיעדענעם אויסזעהן, מיט געוועהנליכע אויגען און אויך־מיט מאנדעל־אויגען; האבען זיך צוזאמענגעטראפען און אלע אבענד קומען זיך צונויף און פערברייניגען — אמאל נאר דעם אבענד, און אמאל אויך שפעט אין דער נאכט אריין, און אמאל גאר די נאכט און ביז'ן ווייסען טאג אריין זיצען; — זיצען ביי א טיש אין א גרויסער פערזאמלונג־זאל אויסגעזעצט, און שטיל, עכט און פארנעם מיט זייערס פון פערשיעדענע וועלט עקען געבראכטע און פעלקישען טהיילען זיך.

ס'האבען שוין דאס ווארט געהאט פארשטעהער פון די גרעסטע לענדער און ערד שטח'ן, פון ים־אינזלען און ים־ברעגעס, פון די הייסעסטע און קאלטעסטע געגענדען, און אויך פון מדבריות און פון די פערווארפענסטע מקומות; ס'האבען שוין דערצעהלט קינדער פארטגעשריטענסטע, און אויך פון די אפגעשטאנענסטע און נאך האלב ווילדע פעלקער; מ'האט זיך מיט לעגענדעס אין פעלקער טרוימען געטהיילט, אין וואס עס גלויבען און אויף וואס עס האפען און קיקען ארויס פעלקער; און אלעמענס געטער זיינען ביי די נעמען אנגערופען געווארען, און אלעמענס משיחים, העלדען און געטליכע געזעץ געבער, וואס האבען געווירקט, און, לויט'ן גלויבען, וועלען ווידער ווירקען, — זיינען אויף אלעמענס ליפען שוין געווען; און נאך איינער, א לעצט ציגיינער קינדער, האט נאך דאס ווארט ניט געהאט, און פריהער, און פאר זיך, האט אלעמען אפריידען און אויסדערצעהלען געלאזט.

אז ס'איז צו זיין רייהע געקומען, האט ער אנגעהויבען און אזוי געזאגט:

— אונזער געשיכטע איז א פערגעסענע, אונזער פאלקס שנור האט שוין לאנג זיך אפגעריסען, און א האלב איז ערגעץ אין קדמונים פערבליבען, און די אנדערע שלעפען מיר מיט זיך נאך אונזער ציגיינער וואגען בעשטענדיג... אונזער גאט האט אונז אפשר ווען אמאל, ווען מיר זיינען נאך אויף איין ארט געזעסען, געדיענט, אבער זינט מיר זיינען ציגיינער געווארען, בעשטענדיג אין שטוב און אין ביידלעך, נישט געוואשען, נישט געצוואגען, און אונזערע פרנסות — מיאוס, און אונזער שם — שענדליך, און לעבען לעבען מיר פון פערד און פון גנבות, פון קלעפ און פון היילען זיך די קלעפ — פון דעמאלט אן האט ער אונז פערלאזט, האט אויף אונז אין מיטען וועג אמאל א שפיי געטאהן און אונז א זידעל־ווארט נאכגעשיקט, און אליין איז ער אפגעשטאנען און ערגעץ אונטערוועגס געבליבען... קיין העלדען, משיחים און אומזיסט־עסערס דארפען נישט קיין ציגיינער. און אז אזעלכע ווערען ביי אונז געבוירען אמאל, אין נעהמען וועגען ווירדע און שאנד, וועגען שמוץ און וויבערקייט, און וועגען שעהנע און נישט שעהנע פרנסות ריידען, איז (אויב זיי זיינען שוואך און לאזען זיך), בייסען מיר זיי די נעז אפ, און ווי בעלי מומים און פאנפאטשעס שיקען זיי דערנאך אויף די ירידים פארן ציגיינער קהל נדבות קלייבען; אויב־זשע נישט — גיבען מיר זיך שוין אן עצה: אזוי צי אזוי — אמאל א מעסער, און אמאל סם, אמאל פון א ברעג אין טייך, און אמאל בעטעריך און אונטער א בריקעל ווערט מען פון אזוינס פטור... אזוי לעבען מיר.

— אנוף וואס האפען מיר?

— אז פריצים זאלען פערלירען און מיר זאלען געפינען.

— און ווי האלטען מיר זיך? אזא צייט, אהן עהרע, און דור־איין דור־אויס נאר מיט גנבה?

— אזוי! און דערויף דערצעהלט מען א געשיכטע ביי אונז, און אט די געשיכטע וויל איך דא איבערגעבען.

— ס'איז געווען, דערצעהלט מען, א צייט דערנאך, אז אונזער גאט האט אונז פערלאזט, האט ער זיך איין מאל פערבענקט נאך אונז. ער האט אונזערע ביידלעך אנגעיאגט, ער האט זיך אין א וואלקען בעוויזען, נאר דער עולם אונזערער האט איהם ניט בעמערקט: מ'איז דעמאלט פון א מארק געפאהרען, און דער עולם איז פערנומען געווען, מ'האט פון האנדעל אין טאג געשמועסט, געלט געצעהלט און פון רוחים גערעדט, און קיינער האט אויף צוריקוועגס ניט געקוקט, און קיינער האט וואס הינטען טהוט זיך ניט געזעהן... נאר איינער, א טויגע־ניכטס און שלים־מזל אונזערער, וואס צום האנדעל האט ער ניט געטויגט, און וואס האט זיך שטענדיג אליין און אפגעזונדערט געהאלטען, און קיין נוצען האט מען פון איהם ניט געהאט, און מיט קיין ערנסטער זאך האט מען זיך אויף איהם ניט פערלאזט, און די איינציגע נוץ, וואס ער פלעגט, ווען אנדערע זיינען פערנומען געווען, ארום די פערד און די ביידלעך ארומגיין; אט יענער — אזוי ווי די מארק זאכען האבען איהם ניט אינטערעסירט, און צי האט מען פערדינט, צי דערלייגט אין מארק, איז איהם ניט אנגעגאנגען — יענער איז צוריקפאהרענדיג מיט'ן פנים אויף צוריק געזעסען, האט אלץ, וואס הינטער אונזער אפגעפארענעם וועג בעמערקט, און אט ע ר האט אונזער גאט אין וואלקען דערזעהען.

ס'איז פארנאכט געווען, און מיר זיינען באלד אין איין ארט אין פעלד ערגעץ צוגעשטאנען און דארט זיך אויף נאכטלעגער אפגעשטעלט. האט זיך יענער ציגיינער דאן פון אונזער מחנה אפגעטהיילט און מיט זיך א יונג, נאר וואס געבוירען ציגעלע מיטגענומען — און דאס אויף די הענט געטראגען, געטראגען — און מיט דעם זיך ערגעץ אויף צוריק געלאזט, און קיינער האט איהם ניט געפרעגט, קיינעם האט עס ניט אינטערעסירט און ניט אנגעגאנגען, מ'האט געוואוסט: שלים־מזל... און מיר האבען זיך צו אונזער ארבייט גענומען: די פערד אויסגעשפאנט און די געצעלטען צושטעלט, און ווייבער האבען צום קאכען פייערען צולייגט, און מאנסבילען און קינדער האבען זיך ארום די פייערען אין רעדלעך אויסגעלייגט; און דערנאך, און אז פערד האבען שוין געפעטעט ארומגעגראזעט, און ווייבער האבען די געקעכטס אפגעקאכט, און מאנסבילען און קינדער האבען אפגעגעסען — איז מען נאך אביסעל געזעסען, האט מען נאך אביסעל געשמועסט, און דאן, און אלע זיינען אין די געצעלטען אריין, און אלע זיינען שלאפען אוועק.

און דער ציגיינער איז צו גאט'ס וואלקען געקומען און באלד האט ער דאס ציגעלע מיט א מעסער געקוילעט, און קיילענדיג האט ער גאט מיט בלוט מכבד געווען, פון דעם קרבנ'ל דעם יונגען, וואס יענער האט עס שוין לאנג ניט געהאט און שוין א צייט דעם טעם דערפון ניט געדענקט, און דערנאך, איז דער ציגיינער האט זיך נעבען בלוט אויף די קניע אראפגעלאזט און געזאגט:

— מיין גאט, בעוויז זיך מיר און קום ארויס...

און גאט האט זיך איהם בעוויזען און פון וואלקען אראפגעגאנגען און אין דער האנט האט ער א לאגעל וויין געטראגען, אן אלטען און פערש־מעלטען, פון זיין אמאליגען קעלער פאר

זיין דינער מכבד צו זיין; און גאָט האָט זיך איהם זעצען געהייסען, און אויך ער אַליין האָט זיך נעבען איהם אויף דער ערד אַראָפּגעלאָזט, און פון זיין שוים האָט ער אַ פּאָר כוסות אַרויסבעקומען, און באַלד האָט פון לאָגעל אָנגעפילט די כוסות — פאַר זיך איינע און פאַר זיין דינער איינע — און גאָט האָט מיט'ן ציגיינער געטרונקען...

אַז זיי האָבען די ערשטע כוסות אויסגעטרונקען און הייטערער געוואָרען, האָט זיך דער דינער קלאָגען גענומען:

— ער טויג ניט, און ער איז קיין ציגיינער ניט... און ציגיינער געטרויען איהם קיין אַרבייט ניט, און זיי האַלטען זיך פון איהם פון דערווייטענס. ווייל באמת איז ער אַרויסגענומען, און תמיד איז ער פאַרקלעהרט און בענקט נאָך אין איהם מיאוס, און זייער האַנדעל — דערווידער. און תמיד, דעם, וואָס יענע האָבען שוין לאַנג פערגעסען... און זייער מלאכה ווען ציגיינער צוריק פון ירידים פאָהרען און מ'איילט (איבער געוויסע ציגיינער טעמים) וואָס גיכער אַרויס פון'ם יריד, זיצט ער מיט'ן פּנים אויף צוריק געווענדעט, גלייך ווי מ'וואָלט דאָרט עפּעס פערגעסען, און גלייך ווי מ'וואָלט עפּעס אָנגעוואָרען אויף'ן יריד... יאָ, און איז'ן — איז ער אַ טויגעניכטס, און ציגיינער רופען איהם שלים־מזל, און קיין ווייב ביי זיי וועט ער ניט בעקומען, ווייל וואָס פאַר אַ ווייב וועט מיט איהם זיין שלים־מזל טהיילען... און וואָס וועט מיט איהם זיין, און וואָס מיט זיין תכלית ציגיינערשען?...

און גאָט האָט איהם אויסגעהערט, און גאָט איז פערקלערט געווען, און אויך ער האָט זיך פאַר זיין דינער געקלאָגט: „אַז אומעטיג איז אַ גאָט אָהן דינער צו זיין, און אַז צווישען געטער איז ער אַ פערשעהמטער, און זינט ציגיינער האָבען איהם פערלאָזט, מוז ער פאַר די געטער אַליין די ראָלע פון אַ דינער שפּילען: זייער טיש גרייטען, און עסען און טרינקען דערלאַנגט ער זיי, און קיינער קוקט זיך אויף איהם ניט אום און ער איז אוים גלייכער צווישען גלייכע...

אַזוי האָט ער זיך געקלאָגט און דער דינער האָט אויף איהם רחמנות געהאַט, און ביים דינער אין די אויגען האָבען זיך טרעהרען געוויזען... און ביידע זיינען אַנטשוויגען געוואָרען. א ן אַ שטיק צייט אַזוי שטיל אויף דער ערד געזעסען... און דאַן, און גאָט האָט דער ערשטער דערוואַכט פון שווייגען, און ער האָט ווידער דעם לאָגעל גענומען און פאַר זיך און פאַרן דינער די כוסות אָנגעגאָסען, און שטיל און אָנגיסענדיג, האָט ער זיך מיט'ן דינער מיט די כוסות געביטען; דעם דינערס זיך גענומען און זיינע דעם דינער געגעבען, און ביידע האָבען אויסגעטרונקען און גאָט האָט געזאָגט:

— אַז, זעה אָט האָבען מיר זיך געביטען. און דו וועסט צו די געטער פאַר אַ דינער געהן, און איך — צו די דייניגע, צו די ציגיינער; און מיר וועלען זעהן, וואָס מיר וועלען קענען, און אפשר וועלען מיר עפּעס מאַכען...

און גאָט האָט זיך פאַר שלים־מזל'ען פערשטעלט און שלים־מזל'ען פאַר זיך, און ער האָט זיך מיט'ן דינער אָפּגעזעגענט און ז ך צו די ציגיינער געצעלטען אַוועקגעלאָזט, און דער דינער האָט דעם לאָגעל מיט די כוסות פון דער ערד אויפגעהויבען, און דער דינער איז אין וואָלקען אַריין...

און שפּעט איז שוין געווען, ווען גאָט איז צו דער ציגיינער מחנה אָנגעקומען. די לעצטע אבענד פייערלעך האָבען שוין כמעט ביים אויסלעשען זיך געהאַלטען, און שוין שוואַך מיט לעצט זיך גערויכערט; פערד האָבען אין די פּענטעס געהונקען און זיך מיט פעלד און גראָז־עץ געזעטיגט; הינט זיינען ביי די שוועלען געלעגען און די געצעלטען געהיט, און אַלץ אין די געצעלטען האָט גערוהט און געשוויגען; האָט ער זיך צו איינם אַ ביידעל דערקליבען און דערויף אַרויפגעקראָכען, זיך אַוועקגעשטעלט און אויסגעשריגען:

— ציגיינער, היי ציגיינער!

האָבען דאָס צום ערשטען די הינט דערהערט, פריהער איינער און אַ נאָהענטער הונט, דערנאָך די שכנים־הינט, און דאַן, אויך אַלע און פון די ווייטע געצעלטען אַרום — און האָבען זיך צוהאַוקעט. האָבען דאָס שטאַרקע הינט־האַוקען די שלאָפענדיגע ציגיינער דערהערט און דערשראָקענע און פון שלאָף געשטערטע פון די געצעלטען אַרויס. האָבען זיי דערזעהן: שלים־מזל איז אויף איינעם אַ ביידעל געשטאַנען און מיט'ן פּנים צו דער מנחה געווענדט, און די אויגען זיינען ביי איהם צום הימעל פעררים געווען, און דער האַלז און דער גאַרגעל זיינער האָבען עפּעס ביינעריג און ווי ביי אַ דאַרען אָפּגעפליקטען האָן אויסגעזעהן, און פון'ם מויל האָט איהם אַ שוים געשלאָגען און ער האָט אין איין שרייען און אין איין דעם האַלז רייסען זיך געהאַלטען:

— ציגיינער, היי ציגיינער!

האָבען איהם די ציגיינער אין זיין ווילדען שטאַנד דערזעהן און געדענקט, אַז ער איז געריהרט, אָדער אַ שלאָפקייט איז איהם בעפאַלען און ער איז פון'ם זינען אַראָפּ. און די עלטערע האָבען געשפּיגען און בעהיט־און־בעוואָרען־שפּרוכען געשפּראָכען און באַלד זיך אויסגעדרעהט און צוריק אין די געצעלטען שלאָפען געגאַנגען, אָבער די אינגערע זיינען נאָך געבליבען, אום אויף שלים־מזל'ען און זיין בייז וואונדער צו קוקען; און איינער, נאָר אַ יונגער, וואָס האָט נאָר־וואָס אַ ווייב גענומען, און שלים־מזל'ס געשריי האָט איהם איצט געשטערט און אָפּגעריסען פון'ם ווייב, האָט פון איינעם אַ פוס זיינעם אַ הילצערנעם שוך אַראָפּגעכאַפּט און געשיקט און גלייך שלים־מזל'ען אין פּנים און אין די ציין געשיקט, און — אַ צווייטען שוך — און גלייך אין שטערען איהם געטראָפען...

און די הילצערנע שיך האָבען זייער שליחות געטהאָן, און דאָס דאַרע האַלז דאָס קלינגענדיגע האָט שלים־מזל'ען אין די ציין און אין שטערען דערלאַנגט, און דאָס יונגוואַרג, וואָס זיינען אויף צו קוקען פערבליבען, האָבען באַלד אויף זיין שטערען אַ בייל, און ביי זיין מויל בלוט דערזעהן: ווי ס'גיסט און ס'יושעט פון איהם, און ווי שלים־מזל האָט זיך איינגעבויגען און לאָזט דאָס בלוט פון מויל רינען, און — ווי אין איינעם מיט'ן בלוט אַלע ווילע אויך אַן אויסגעזעצטע צאָהן שפּייט אויס... און די יונגע האָבען געקוקט, און ס'איז זיי נמאס געוואָרען צו קוקען, און מעהר צו זעהן האָבען זיי נישט געהאַט, און אויך זיי האָבען איהם פערלאָזט און שלאָפען געגאַנגען, און אַזוי, און געהענדיג, זיך ווערטלענדיג און חלומות בייטלענדיג, זיינען אַלע אין די לעבער אַריין, און אַלע — אין די געצעלט טירען פערשוואונדען.

און גאָט איז אַליין געבליבען און דאָס איבעריגע בלוט און די איבעריגע ציינער אויסגעשפּיגען. האָט ער אויפגעהערט צו שפּייען און ערשט דערמאָלט זיך אויך אָן שטערען דערמאָהנט, דאָרט אַ וועהטאָג דערפיהלט און מיט דער האַנט אַ היבשע גוליע דאָרט אָנגעטאַפּט; איז ער בעליידיגט געווען, אָבער די זאַך איז געווען פערפאַלען, איז ער נאָר פון זיין ביידעל אַראָפּגעקראָכען און איבער דער ערד, וואו זיינע ציינער זיינען געלעגען, זיך אָנגעבויגען, האָט ער זיי אויפגעקליבען פון דער ערד און אַ טאָרבעלע האָט ער געטראָגען, האָט ער זיי אַהין אַריינגעלייגט און דאָס טאָרבעלע אויף זיך אָנגעטאָהן...

און דער דינער, וואָס האָט זיך מיט גאָט מיט זיין שלים־מזל געביטען, איז די גאַנצע צייט אין וואָלקען געשטאַנען און דאָס אַלץ צוגעזעהן, האָט ער דאָס זעהן נישט געקענט פערטראָגען און אין אימפּעט איז ער צו די געטער געלאָפען, און זיי אַלעמען צום אָרט פון געשעהעניש צונויפגעקליבען און זיי אָנגעוויזען אַהין; האָבען דאָס די געטער געזעהן און ס'איז זיי נישט אָנגעגאַנגען, זיינען זיי נאָר אויף'ן דינער ברוגז געווען, וואָס ער האָט זיי זייער רוה געשטערט, און — „וואָס געהט עס זיי אָן, מאַלע וואָס ס'מאַכט זיך, און געוויס אַ שלים־מזל..."

און גאָט האָט זיין טאָרבעלע מיט די ציינער גענומען און צו די זיך־פּאַרשענדיגע פערד אַוועקגעלאָזט, און אַז אַלעס איז שוין איינגעשטילט געווען, און אַלע הינט זיינען שוין ווידער איינגעשלאָפען, האָט ער זיך צו איינעם אַ פערד דערנעהענטערט — צו אַן אַלטען הינקעדיגען און בלינדליכען — און ער האָט זיך צו דעם אָנגעבויגען און דאָס פון דער פּענטע בעפרייט, בעפרייט און זיך דערויף אַרויפגעזעצט, אַוועקגעריטען און מיט דעם די ציגיינער מחנה פערלאָזט.

און גאָט איז פאָרויס אַוועקגעריטען און די ציגיינער הינטער זיך געלאָזען. און אויף מאָרגען, אַז די ציגיינער זיינען אויפגעשטאַנען, און יעדער ציגיינער האָט פריהער זיין פריה־מאָרגען אַרבייט פאַר זיין ביידעל אָפּגעטהאָן, און דאַן מיט די נאָהענטע און שכנים און מיט אַלע איבעריגע זיך צונויפגעקומען און בעגעגענט, — אַזוי האָבען זיי פלוצים — איינער ביים אַנדערען, יעדערער ביי זיין שכן, און אַלע ביי אַלע — געליעם און בוילען אויף זייערע שטערענס בעמערקט; קיינעם האָט ניט וועה געטהאָן און קיינער וואָלט ניט געוואוסט גאָר ניט, ווען ניט אַ צווייטער, ווען ניט אַן אַנדערער וואָלט איהם ניט

אַנגעוויזען און — מיט א פינגער אויף זיין שטערן אַנגעטייט, געפרעגט:

— וואָס איז דאָס ביי דיר אויפ'ן שטערן?

— א גוליע — האָט זיך יענער פאַר זיין שטערן געכאַפּט, און באַלד דערנאָך אויף דעם וואָס רעדט צו איהם א קוק געטהאָן, דערזעהן:

— זעה, און ביי דיר וואָס?

און דער צווייטער, וואָס האָט נאָר וואָס דעם שכן אויפ'ן שכן'ס בייל אַנגעוויזען, האָט איצט אויך אויפ'ן אייגענעם שטערן קיילעכיגס און גוליעדיגס אַנגעטאַפּט...

און אַלע האָבען זיך געוואונדערט און קיינער האָט די סיבה נישט פערשטאַנען און אָן שלים־מזל'ען און אָן נאַכט־טרעפעניש האָט מען נישט געדענקט, און אַז עס איז אַ שטראָף פאַר עפּעס, איז קיינעם אויפ'ן זינען נישט געקומען, און אַזוי, און נישט איבערקלעהרענדיג, און דער עולם האָט נאָך אַ שטיקעל צייט גערעדט און צוטאָהן געהאַט מיט די בייל'ען, און באַלד עס געלאָזט און מעהר פון דעם קיין וועזען נישט געמאַכט.

נאָר ביי־טאָג, אַז די ציגיינער האָבען זיך ווידער אין וועג באַדאַרפט לאָזען, און אַז מ'האָט זיך צו די פערד געלאָזט, אום זיי צו די וואָגענס און צו די ביידלעך ברייננגען, און אַז מ'האָט זיך אַרומגעזעהען, אַז איינס אַ פערד — דאָס אַלטע און בלינדליכע — פעהלט, — האָט מען דאַן אויך אָן שלים־מזל'ען זיך דערמאַנט און דערזעהן, אַז ער איז נישטאָ; האָט מען איהם פריהער געזוכט און געלאַכט און פרעהליך געווען איהם זוכענדיג, און זיך געוויצעלט און געווערטעלט אויפ'ן גליק און אויף דער מציאה, וואָס איז זיי פערלאָרען געגאַנגען, — און אַז שלים־מזל האָט זיך נישט געפונען, און אויף אַלע רופען און געשרייען האָט ער זיך נישט אָפּגערופען, האָט דער ציגיינער עולם פערשטאַנען, אַז דאָס איז ער מיט'ן פערד אַוועק, און אַז מיט שלים־מזל'ען איז עפּעס שלימס געשעהן... און די עלטערע האָבען זיך נאָכפרעגען גענומען און זיי זיינען פון דער נאַכט און פון די הילצערנע שיך געוואָהר געוואָרען, און אַז איינער אַ יונג האָט זיך געציעלט און געטראָפען אין איהם, און אַז ביי שלים־מזל'ען איז אויפ'ן שטערן א בייל אויפגעלאָפען, און אַז ער האָט נאָך'ן שיך־איהם־טרעפען מיט בלוט און מיט צייהן געשפּיגען — איז דער עלטערער עולם ערנסט געוואָרען און זיי האָבען דאָס די אינגערע פירגעהאַלטען, און די יונגע האָבען זיך געשעהמט און פערענטפערט, אָבער באַלד האָבען זיך די יונגע אָפּגעקעהרט פון די עלטערע און אָן די פּאָרוואורפען, אין שלים־מזל'ען און אין פערד פערגעסען, און דער עולם האָט שפּאַנען גענומען, און אַלע ציגיינער האָבען זיך באַלד אין וועג אַוועקגעלאָזט.

און דער גאָט פון די ציגיינער האָט זיך פאַראויסגעלאָזט און אויף זיין פערד געריטען. און אויף מאַרק און ירידים אין ער אַנגעקומען, און אָנקומענדיג פלעגט אַן אָרט צווישען אַלע אַנדערע יריד־לייט פערנעהמען, און זיך אַוועקשטעלען, און זיין סחורה, זיין טאָרבעלע מיט די צייהן, צעלייגען... און מענשען פלעגען פאַרבייגעהן, און מענשען פלעגען זיך פאַר זיין שטעל אָפּשטעלען, און מענשען פלעגען זיך וואונדערען און „וואָס ער פערקויפט" פרעגען, און אויף זיין סחורה זיך חידוש'ן... און גאָט פלעגט נישט אַראָפּפאַלען מיט זיין סחורה, און גאָט פלעגט שטיל אויף די צייהן אָנווייזען, אָנווייזען און זאָגען:

— ס'איז א סגולה צו צייהן...

„צו וואָס א סגולה?" פלעגט מען ביי איהם פרעגען.

— אַז קיין קלעפּ זאָלען ניט צושטעהן און קיין שעדיגונג זאָל נישט שאַדען — פלעגט ער ענטפערן.

און דער עולם האָט געקויפט, ווייל גאָט האָט נישט טייער געבאָטען, און דער עולם האָט איינגעשטעלט, און פאַר ביליג מעג מען פּראָווען, און וואָס קען דען דאָס שאַדען און וואָס קען מען דאָ אָנווערען...

און די צייהן האָבען א שם באַקומען, און דער עולם האָט זיך פערגלייבט אין זיי, און דער ציגיינער מיט'ן בייל אויפ'ן שטערן איז בעוואוסט געוואָרען, און קונים זיינען פיעל געווען, און קונים האָבען געקויפט גערן; און מוטערס האָבען זייערע קינדער אויף די העלזלעך אויפגעהאַנגען, און אויך גרויסע האָבען זיי אין די העמדלעך געטראָגען און פאַר א שמירה געהאַלטען, און דער כח און די הילף זייערע איז גרויס געווען, און אַלע האָבען בחוש אַרויסגעזעהן זייערע הילף...

און גאָט איז [illegible] ערט געפאהרען, און מעהר ווי

איין מאָל איז ער ניט געווען און ניט פערקויפט אויף איין אָרט, און תמיד און אָפּפאָרקויפענדיג, האָט זיך נישט געזאַמט און לאַנג דאָרט נישט געבליבען, און באַלד און אַוועקגעריטען אום מיט זיין טאָרבעלע אויף אַ צווייטען אָרט צו קומען... און אַז ציגיינער פלעגען נאָך איהם אין זעלבען אָרט אָנקומען, פלעגט מען זיי שוין דערקענען, ווייל די ציגיינער זיינען דאָך מיט די זעלבע בייל'ען געשטעמפּעלט געווען, מיט אַזוינע ווי זייער גאָט, דער פריהערדיגער ציגיינער, האָט געהאַט; פלעגט מען זיי אַרומרינגלען און ביי זיי אויף צייהן זיך נאָכפרעגען, פלעגען זיי ניט האָבען און ניט פערשטעהן, וואָס מען וויל פון זיי, און דאָס פאַר אַ געלעכטער האַלטען, און זיי פלעגען אויך לאַכען; פלעגט מען אויף זיי ברוגז ווערען און מיינען, אַז זיי מאַכען זיך, און צו זיי צושטעהן און ביי זיי שוין פאָדערען; און די ציגיינער אין אומשולד האָבען דאָס פאַר חוזק און בייזוויליגקייט אָנגענומען און זיך אויסדרעהען און וואָס גיכער זיך אָפּטשעפּען געוואָלט; איז מען שוין צו זיי מעהר צוגעשטאַנען און אין כעס און אויפגעטראָגען ווערען איינס אויף דאָס אַנדערע, און אַ וואָרט פאַר אַ וואָרט, אַז אויסרייף געגען אַן אויסרייף — און אָפט פלעגט דאָס צו קריעג פיהרען, צו קריעג און צו געשלעגען גרויסע. ווייל... די קריעג איז אין אימיצענס אינטערעסען געווען, און פון די געשלעגען האָבען זיך אייניגע א פרנסה געמאַכט:

— דאָס זיינען די שטאָדט און לאַנד־רופאים, שפּרעכער און טרעפער געווען, וואָס האָבען דעם עולם'ס ווילדעניש, פערגראָבטקייט און פערגלויביגקייט געקענט, און אַז דער עולם גלויבט זיך אין א הייל־מיטעל אַרײַן, אין א'הם ש[illegible]נאָר נישט ניט טהייער, און ער וועט [illegible] פאַר מיט אלין און מיט'ן לעצטען באַצאָהלען; און דער עולם האָט זיך שוין איינגעגלייבט, אין דער עולם האָט די צייהן פאַר אַן אַל־מיטעל אָנגענומען, פאַר אַלע שלאַפקייטען און צו אַלעם בייז, פאַר קינדער, אַזוי אויך פאַר גרויסע, פאַר מענשען אַזוי אויך פאַר בהמות; האָט מען עס שטאַרק געפאָדערט ביי די רופאים און וויפיעל זיי ווילען, זיי פאַרגעלייגט, און יענע האָבען עס נישט געהאַט, און אויך ניט געוואוסט עס ווי צו קריגען; ווייל, ווי געזאָגט, פלעגט דער ציגיינער נאָר איין מאָל אין אַן אָרט קומען און מעהר זיך אין יענעם אָרט שוין ניט ווייזען, און דאָ, און אַז די ציגיינער פלעגען נאָך'ן גרויסען פאָדערען אַהין אָנקומען, — פלעגען דאַן די רופאים שטאָדט שלעגערס און שטאַרקע יונגען אַנדינגען, זיי זאָלען זעהען מיט די ציגיינער א קריעג פערפיהרען און די קריעג זאָל צו געשלעגען ברייננגען, און שלאָגען זאָלען די שלעגערס אין די צייהן נאָר, און פאַר יעדען צאָהן וועלען זיי א געוויסע געצאָהלט בעקומען...

איז אַזוי געווען — אין איין שטאָדט און אין נאָך א שטאָדט, אויף איין יריד און אויף אַלע ירידים; און ציגיינער זיינען קיינעם נישט שולדיג געווען און אומזיסט נאָר געשלאָגען געוואָרען, און ציגיינער האָבען שוין פערשטאַנען און דאָס פאַר א שטראָף געהאַלטען, און די עלטערע האָבען זיך נאָך אַמאָל אָנפרעגען גענומען, און די יונגע האָבען זיי ווידער די מעשה מיט שלים־מזל'ען דערצעהלט און אַלע האָבען דאָס פערריכטען געוואָלט, אָבער מיט וואָס ניט געוואוסט...

און א צער איז אויף די ציגיינער געווען, און ציגיינער האָבען זיך פון האַנדעל און פון פרנסות אַרויסגעשלאָגען, ווייל באַשטענדיג אויף מאַרק־טעג און ירידים זיינען נאָר מיט געשלעגען פערנומען געווען; זיינען זיי אויך פעראָרימט געוואָרען, און דערשלאָגענע און מיט אַראָפּגעלאָזטע קעפּ אַרומגעגאַנגען... און זייער גאָט האָט דאָס געזעהן און ער האָט אויף זיי רחמנות געהאַט, און אויף זיין בעליידיגונג האָט ער שוין מוחל געווען, און אויף די יסורים, וואָס די ציגיינער האָבען שלים־מזל'ען פערשאַפט, האָבען זיי דאָך שוין חרטה געקראָגען; האָט ער איין מאָל אין א ביינאַכט א שטילען זיין פערדעל פון פאַראויספאָהרען פאַרקערעוועט און צו דער ציגיינער מחנה זיך אומגעקעהרט, און — אַז ער איז אונטערגעקומען און דערזעהן, ווי די ביידלאך שטילע שטעהען, קיין פייערען רויכערען זיך ניט, ווייל קאָכען איז ניט געווען וואָס, און הינט האָבען זיך הונגעריג געלייגט, און אויך ציגיינער — מיט ווייבער און קינדער — אָהן עסען, האָט ער פון זיין פערדעל אַראָפּגענידערט און אויף דער ערד אַראָפּגעשטייגט, אַראָפּגעגאַנגען און צו דער צווייטער זייט מחנה מיט א האַנט א מאַך געטאָהן...

האָט זיך דאָרט א וואָלקען בעוויזען און זיך געעפענט.

אין שטיל און פון זיין עפענונג איז שלים־מזל זיין דינער ארויסגעגאַנגען: מיט אַ גאָלדענער פלאַש און מיט צוויי כוסות זילבערנע און גלייך האָט ער זיך צו גאָט זיינעם געווענדעט און איהם אויף דער ערד זיך אַראָפּזעצען פאַרגעלייגט, און אויך ער האָט זיך אַראָפּגעזעצט, און ער האָט פון דער גאָלדענער פלאַש אין די זילבערנע כוסות אָנגעגאָסען — זיך איינע און זיין גאָט איינע — און ביידע באַגלייך, און ביידע האָבען אויסגעטרונקען...

אַז זיי האָבען אָפּגעטרונקען, האָט זיך גאָט אויף זיינע געטער צו פרעגען גענומען, און שלים־מזל — אויף די ציגיינער; און שלים־מזל האָט וועגען זיין דיענסט און שטעלע דערצעהלט, ווי ס'געהט איהם און ווי ער פיהלט זיך, און אַז אַ סך האָט זיך שוין אויסגעלערענט, און אַז אַ סך וועט ערשט לערנען, און דאָס וואָס ער האָט אויף דער ערד ניט געקענט און ניט בעגריפען, הויבט אויף'ן הימעל אָן בענעהמען: — און דאָ האָט שלים־מזל אויף דער גאָלדענער פלאַש מיט די זילבערנע כוסות אָנגעוויזען, און דערביי דינעריש און גנבי'ש געשמייכעלט: און דאָס איז איהם פון אַ הימעל־טיש אַראָפּגעפאַלען, ווען די געטער זיינען שטאַרק בעטרונקען געוועזען, און — ער האָט געזעהן, וואָס אַנדערע דינער טהוען, האָט ער אויך אַזוי געטאָהן...

און שלים־מזל האָט געשמייכעלט, און דאַן אויף זיינע ציגיינער זיך דערפרעגען גענומען, און גאָט האָט איהם דערצעהלט וועגען זיי, וואָס די לעצטע צייט איז מיט זיי געשעהן און מיט זיי זיך פערלאָפען, און אַז קיין ציין אין מויל האָבען זיי ניט און פון פרנסות האָבען זיי זיך ארויסגעשלאָגען, און ציגיינער לייגען זיך אָהן עסען, און הינט זיינען ביי זיי הונגעריג, און — זאָל ער זעהן, אַט ליגען זיי און קיין סימן פון קיין פייערל, און — אויב ער האָט עפּעס, און אויב ער קען נאָר, זאָל ער זעהן און זיי אונטערהאַלטען.

און דער דינער האָט איינגעשטימט, און זיין דינער־האַרץ האָט זיך איהם געעפענט, און ווידער האָט ער זיך מיט זיין גאָט אין די כוסות אָנגעגאָסען. און ווידער האָבען זיי אויסגעטרונקען, און אַז זיי האָבען געענדיגט, און דאָס פלעשעל מיט די כוסות זיינען געבליבען, האָט ער זיי אַ נעהם געטאָן, שלים־מזל, און שטיל און שכור'ליך זיין גאָט זיי אונטער דער פּאָלע ארונטערגערוקט...

און גאָט האָט זיך מיט איהם אָפּגעזעגנט און דער דינער איז שכור'ליך און שוואַך אויף די פיס זיך האַלטענדיג, אין וואָלקען אַריין, און גאָט האָט שטיל צו דער ציגיינער מחנה גענעהענט און צו איינעם אַ געצעלט און צו דער שוועל פון דעם עלטסטען פון די ציגיינער זיך אונטערגע'גנב'עט. און אַזוי אין זיך אונטער'גנב'ענדיג, האָט שטיל און פּאַמעליך, געהיט און פאַרזיכטיג, דאָס פלעשעל מיט די כוסות דאָרט אַוועקגעשטעלט.

און דער דינער האָט דאָס פון וואָלקען צוגעזעהען, און ער האָט זיך אויף אַ שכור־קול צולאַכט, און פון זיין לאַכען האָבען זיך די שלאָפענדיגע הינט אויפגעכאַפּט און שטאַרק אויף'ן זיך־גנב'ענדיגען גאָט אָנגעפאַלען, און יענער איז קוים אַנטלאָפען און מיט אָפּגעריסענע פיס און קליידער זיך קוים ארויסגעריסען. און פון די ציגיינער האָט קיינער ניט געהערט, און קיינער איז פון זיין געצעלט ניט ארויס, ווייל די ציגיינער זיינען דאַן מיעד און דערשלאָגען געוועזען און נאָר ניט איז זיי אָנגעגאַנגען...

נאָר אין דער פריה, אַז זיי זיינען אויפגעשטאַנען און דער עלטסטער זייערער האָט ביי דער שוועל פון זיין געצעהלט די געטליכע מציאה דערזעהן, האָט ער זי גענומען און אַלע עלטסטע צונויפגערופען, און אַזוי ווי אַביסעל פון דעם אַמאָליגען גאָטס־דינסט האָט ער נאָך געדיינקט, און אַביסעל האָט ער זיך דערמאָהנט און בקבלה געהאַט, האָט ער זיך אַוועקגעשטעלט און אויף זיך גענומען, און אָפּגעריכט, וואָס מען דאַרף אָפּריכטען: אַ דאַנק־קרבן געבראַכט און אַ תפלה בעתה בריינגען, און אַלע עלטערע האָבען דאָס מיט איהם מיטגעמאַכט, און די איבעריגע — די יונגע און ווייבער און קינדער אַלע — זיינען געשטאַנען דערביי און דאָס מיט עהרפורכט צוגעזעהן. און אַזוי, און די ציגיינער האָבען יענעם טאָג גאָטס־געשאַנק צוגענומען און גלייך נאָך'ן צונעהמען דאָס אין שטאָדט צו פערקויפען אַוועקגעשיקט, צו פערקויפען — און דאַן אַ שטיקעל צייט צו לעבען אויף'ן פערקויפטען...

און ציגיינער זיינען אויף קיין ירידים ניט געפאָהרען; און אַ צייט פון אָרט וואו גאָטס־געשאַנק האָט זיי געטראָפען, זיך ניט געריהרט, און ניט געהאַנדעלט, און זיך פאַר לייטען ניט געוויזען, אום די לעצטע צייהן ניט איינצושטעלען און צו קיין געשלעג ניט בריינגען; האָבען זיי פון גרייטען געלעבט און וועגען פרנסה זיך נישט געקימערט, און אויך דער גאָט זייערער איז רוהיג געווען און פון צער און רחמנות אויס'ן געשטאַנען. און שלים־מזל האָט אין הימעל געדיענט, און געטאָהן און געמיהט זיך...

און אַז דאָס געשענק האָט זיך געענדיגט, און אַז דאָס אויסגעלייזטע געלט דערפאַר האָט זיך אויסגעלאָזען, און אַ היבשע צייט איז שוין אַוועק און ציגיינער האָבען מיינען געמעגט, אַז לייט האָבען אָן זיי און אָן זייערע צייהן שוין פערגעסען, האָבען זיי זיך אַ פּרוב געטהאָן, און צום ערשטען און צום יריד דעם נאָהענטסטען האָבען זיי זיך אויפגעהויבען און אין שטאָדט אַריינגעקומען.

האָט זייער אין שטאָדט אָנקומען אַ גרויסען רעש געמאַכט, ווייל שוין לאַנג, אַז מ'האָט זיי נישט געזעהן, און שוין אַ צייט. אַז מ'האָט אויף זייער אָנקומען געוואַרט. ווייל די רופאים־סחורה איז שוין אויף'ן מאַרק ניט געווען, און פאַר אַ מינדעסטען צאָהן האָט מען שוין אין טאָג אַריין געצאָהלט, האָט מען זיי איצט דערזעהן, האָט זיך די ידיעה באַלד איבער'ן שטאָדט צוטראָגען, האָבען זיך באַלד דערפון דערוואוסט די אַלע, וואָס ווייסען האָבען געגאַרט זעהר, זיינען זיי זיך אָנגעלאָפען, די שטאָדט שלעגערס און די יונגען די געדונגענע, און באַלד אַרומגערינגעלט און זיך אַרומגעשטעלט אַרום די ציגיינער, און די ציגיינער האָבען דאָס דערזעהן, און אויף די ציגיינער האָט די הויט געציטערט און זיי האָבען זיך ווי שאָף צונויפגעדריקט און אין איינעם געהאַלטען, און אויסמיידען ווי ווייט מעגליך, און פערשווייגען אַלץ האָבען זיי געוואָלט, און אויף קיינע זידלערייען נישט צו ענטפערען און אַלע שלעכטע ווערטער פאַר זיי פאַרביי די אויערען לאָזען; האָבען זיי זיך געמיהט און מיט אַלע כחות פון קריעג און פון כעס זיך אָפּצוהאַלטען. האָט דאָס אָבער ניט געהאָלפען, ווייל די שלעגער זיינען דאָך דערויף געקומען, און יאָ אַ סיבה, צו נישט קיין סיבה, און שלאָגען האָבען זיי דאָך געמוזט, און אַלע מיהונגען פון די ציגיינער זיינען אומזיסט געווען און סוף כל סוף האָט אויך ביי זיי די גאַל געפּלאַצט און די קריעג האָט זיך אָנגעהויבען, און שלעגערס האָבען געשלאָגען: פריהער צו די גרויסע און צו די מאַנסבילען זיך גענומען, און גרויסע און מאַנסבילען האָבען שוין כמעט לויידיגע מיילער געהאַט, האָבען זיך די ווייבער אַריינגעמישט, האָבען זיי אויך זיי נישט געשאָנעוועט, האָבען זיך קינדער צוקוויטשעט, האָט מען אויך קינדער איבער די מיילעכלאָך דערלאַנגט...

און ציגיינער זיינען צווישעטע אַרויס, און אַ שטיק צייט זיך געוואַשען און די פּנים'ער און די מיילער געוואַשט, און פון יריד אַוועק זיינען זיי מיט גאָר נישט, און פון שטאָדט ארויסגעפאָהרען מיט'ן זעלבען, וואָס געקומען, און אויף קיין ברויט און קיין אָווענדען האָבען זיי ניט געהאַט, און מעהר ווי קלעפּ און שעדונגען האָבען זיי גאָרניט אהיים געבראַכט; און דערנידעריגט און טויט־מיעד זיינען זיי געווען, און אַ צער איז אויף די מאַנסבילען געווען און אויך אויף די פרויען און קינדער — צו קוקען; און ווידער האָבען זיך די ציגיינער אין פעלד אויף הונגער צולעגט, און ווידער האָט פאַר זייערע געצעלטען קיין איין פייערל ניט געברענט דאַן, און גאָט זייערער האָט זיך נאָך אַמאָל אין יענער נאַכט באַוויזען און שלימזל'ען פון וואָלקען ארויסגערופען, און ווידער האָט ער פאַר די ציגיינער געבעטעלט און שלימזל האָט זיינע ברידער געהאָלפען.

און אַזוי איז דאָס געווען, און אַזוי שוין שטייגער געוואָרען. און גאָט האָט גע'פועל'ט און די ציגיינער זיינען גוט און פרום געוואָרען, און ציגיינער האָבען פון תפלות און פון גרייטען געלעבט, און פון צייט צו צייט פלעגען זיך אויף אַ יריד אַ פּרוב טאָן און מיט גאָרניט זיך אומקעהרען פון יריד, און ווידער האָבען זיי ניט געהאַט, און אָבער האָט פאַר זיי גאָט געבעטען, און זייער גאָט איז אַ שנאָרער געוואָרען און שלימזל זייער שפייזער.

האָט מען זיך אָבער איינמאָל געזאָלט אַרומקוקען אין הימעל: ווייל פריהער פלעשלאַך און כוסות, דערנאָך לעפעל און גאָפּעל, דערנאָך אויך זעלצערלאַך און אויך אַנדערע טיש־מכשירים האָבען געפעהלט, און אין הימעל'ס טיש־רייכקייט

איז אַ לאַך געוואָרען... און שלעכט האָט עס שוין מיט שלימזל'ען געהאַלטען, ווייל באַלד און נאָך אַביסעל וואָלט מען זיך צו איהם געוועזן גענומען, ובפרט אַז אין דער לעצטער צייט איז איהם נאָך אַ מעלה צוגעקומען: און שלימזל פלעגט אין די געטליכע אַלקירס דורך די שליסעל־לעכער אַריינקוקען און זעהן ווי די געטינס טוען זיך אָן און טוען זיך אויס, און וואו די געטינס די צירונגען זייערע באַהאַלטען; און איינמאָל, ווען פון טיש איז שוין געפעהרליך געווען, ווייל ביים טיש איז שוין נאָר דאָס נויטיגע געבליבען און מעהר צונעמען האָט מען ניט געקענט, און שלימזל האָט זיך איינער אַ געטינ'ס צירונג אויסגעזעהן, איהר נאָכגעקוקט, ווען זי איז איינמאָל אַ פריה־מאָרגען פון אַלקיר אַרויס און די טיר אָפען געלאָזען, און דאָס אָרט, וואו דאָס צירונג ליגט האָט ער געוואוסט, און ער האָט זיך אַריינגעכאַפּט אויף גיך, און אויף גיך, גיך שוין אַריינגעכאַפּט דאָס צירונג... און אַז די געטין האָט זיך אַרומגעזעהן און אַ געוואַלד געמאַכט און די געטין איז אַ גרויסע קליפּה געווען, און אויפ'ן הימעל אַ שרעקליכען טומעל אויפגעהויבען און דער גאָט איהרער איז ווי פאַר'סמ'ט אַרומגעלאָפען, און אויך אַנדערע געטער זיינען זיך אָנגעלאָפען און דעם גנב און די גנבה זוכען גענומען. אָט דעמאָלט, און מיט שלימזל'ען האָט שוין שלעכט געהאַלטען און שלימזל האָט שוין שווער זיין שולד געקאָנט פאַרשטעלען, האָט ער איינאיינעם מיט אַלע כלומפּערשט נאָך דער גנבה געזוכט, אָבער די גנבה איז דאָך ביי איהם אין שוים געלעגען, און נאָך אַביסעל און אַ האָר איז אָפּגעגאַנגען אַז מ'זאָל איהם אַליין ניט באַזוכען, האָט זיך דעם טאָג נאָך ווי ניט ווי געדרעהט, און מיט מאַטערניש און מיט קונצען אַלערליי יעדען חשד פון זיך אָפּגעצויגען, אָבער צום אָוועגט און שלימזל איז מיעד געוואָרען זעהר, און שוין קוים אויף די פיס זיך געהאַלטען און ער האָט קוים קוים אויף דער וואָלקען־צייט און אויף דער פינסטערניש זיך אויסדערוואַרט, ער זאָל זיך מיט גאָט זעהן און איהם דאָס וואָס ער האָט ביי זיך געהאַט, אָפּשטעקען... און אַז אין הימעל איז מען אָנטשטילט געוואָרען, ווייל מעהר אין אָווענט האָט מען ניט געזוכט, און אויך די געטין האָט זיך באַרוהיגט, ווייל דער גאָט, דער מאַן איהרער, האָט איהר פאַרשפּראָכען, אַז אין פאַל ווען דאָס צירונג וועט זיך ניט געפינען, וועט ער איהר אַנדערס פאַרשאַפען, איז מען זיך דאַן יעדער צו זיך צעגאַנגען און ס'איז רוהיג געוואָרען. און שלימזל האָט דאַרויף אַרויסגעקוקט און ער איז באַלד פון וואָלקען אַרויסגעגאַנגען און באַלד, און ביי זיין אַרויסגעהן, האָט זיך מיט'ן ציגיינער־גאָט נעבען דער ציגיינער־מחנה אָנגעשלאָגען.

און שלימזל האָט איהם פון טאָג און פון געשעהעניש דערצעהלט, און אַז זיין לאַגע איז היינט אויף אַ האָר געהאַנגען, און נאָך אַ ביסעל וואָלט מען איהם געוועזן באַזוכט און דאָס וואָס ער האָט געהאַט ביי זיך, געפינען, און דאַן, און איהם מקנא זיין וואָלט ניט געווען אויף וואָס... און שלימזל האָט דאָס צירונג פון שוים אַרויסגענומען און דאָס דעם גאָט אויף באַטראַכטען באַוויזען, און גאָט האָט דאָס געזעהן מבינ'יש, און ער האָט דאָס אין פיעל געלט געשאַצט, און דאַן, און אָפּשאַצענדיג, האָט זיך אָנגערופען און אַזוי געזאָגט:

— און איצט גענוג... און דיין אין הימעל זיין איז שוין ניט נויטיג, און דיין זיך דאָרט אויפהאַלטען — אַ סכנה. און די ציגיינער וועלען אַ שטיק צייט זיך שוין פון צירונג שפּייזען, און דו די ציגיינער־מלאכה קענסט שוין... און איצט וועלען מיר זיך צוריקבייטען, און דו צו די ציגיינער, און איך צו די געטער ווידער.

און דער ציגיינער־גאָט האָט שלימזל'ען דאָס צירונג אָפּגעגעבען און אַליין איז אין וואָלקען אַריין. און שלימזל איז געבליבען און ווי ניט ווי אויף דער ערד דאַן איבערגענעכטיגט און די נאַכט ערגעץ אין פעלד פאַרבראַכט, און אויף מאָרגען איז ער צו די ציגיינער אָנגעקומען, און גלייך און צום ערשטען. צום עלטסטען פון די ציגיינער זיך באַוויזען...

און אַז די ציגיינער האָבען איהם דערזעהן, און אַז שלימזל האָט זיי דאַן די מתנה באַוויזען, האָבען זיי איהם מיט גרויס עהרע און נייעגיריגקייט אַרומגערינגעלט. און אויספרעגען האָבען איהם גענומען: „וואו ער איז געווען, און ווי די צייט פאַרבראַכט, און וואו און פון וואַנען קומט צו איהם אַזאַ גוטס פּלוצלום"... און ער האָט געשוויגען און ניט געזאָגט גאָרניט, נאָר מיט די אויגען האָט געווינקען און אונטערגעשמייכעלט גנב'יש און די ציגיינער האָבען פאַרשטאַנען, און אַז אַ גומע [illegible] ע' האָט ער געהאַט ערגעץ [illegible] די צייט האָט ניט

אומזיסט פאַרבראַכט און פיעל האָט זיך אויסגעלערנט, און איצט מעגען ז י י זיך ביי א י ה ם שוין לערנען... האָבען זיי זיך געפרעהט מיט איהם זעהר, און הונגעריג איז מען געווען, און ביי דער נשמה קיין פּרוטה, און באַלד האָט מען ביי שלימזל'ען אַ דערלויבעניש געבעטען, און שלימזל האָט דערלויבט, און פון צירונג האָט מען גענומען, און גלייך אין שטאָדט אַריין אַ שליח אויף דאָס צו פאַרקויפען געשיקט; האָט מען געשיקט און יענער האָט פאַרקויפט, און פיעל שפּייז און אויך פיעל געטראַנק מיט זיך מיט געבראַכט... האָט מען געגעסען און פרעהליך געווען דעם גאַנצען טאָג, און שלימזל איז דער אָנגעזעהנסטער און דער הויפּט־און עיקר־גאַסט געווען, און אַלע אויגען זיינען צו איהם געווען געווענדט, און אַלע בעסטע חלקים זיינען איהם אָנגעקומען, און אַלע זיינען אַרום איהם אַרומגעגאַנגען און אויך ציגיינערינס און די אינגסטע האָבען זיך געשאַרט אַרום איהם... ווייל אויך דער שעהנסטער איז איצט שלימזל געווען: אָנגעגעסען און פון הימעל־קעסט, און אויף זיין שטערען קיין בייל, און אין מויל איהם די צייהן אַלע... און פאַרנאַכט, און נאָכ'ן עסען און נאָכ'ן פרעהליך זיין פון די ציגיינער, און שלימזל האָט זיך שוין מיט איינער אַ ציגיינערין פון דער מחנה אָפּגעטיילט און אויסער די ביידלאַך אין פעלד געקומען, און באַלד, און אין אַ שטיקעל צייט איז ער שוין מיט איהר נאָהענט געווען און זי אַרומגענומען, און געקושט זי און געליעבט זי, און אַ כפּרה אַלע הימעל־געטינס, האָט ער פאַרזיכערט, פאַר איין איבר איהרען, ציגיינערישען...

און שלימזל איז אַ היימישער געוואָרען און באַלד האָט ער די, וואָס ער האָט געוואָלט, פאַר אַ ווייב געקראָגען, און ציגיינער האָבען זיך פון אָרט ניט גערירט און נאָר אין פעלד געשטאַנען, און ניט געהאַנדעלט און ניט געדאַרפט האַנדלען, ווייל צו וואָס און צו ווען, אַז אַזוי לעבט זיך אויך גוט...

און גאָט?

ער איז אין הימעל אָנגעקומען און אויך ער האָט ווי ניט ווי די נאַכט איבערגענעכטיגט... אָבער אויף מאָרגען, אַז מ'האָט איהם באַגעגנט און ביי איהם אויפ'ן שטערען דעם בייל דערזעהן, און אַז מ'האָט זיך צורעדט מיט איהם, או דערזעהן, אַז אַלע צייהן פעהלען איהם, איז מען אויף איהם אָנגעפאַלען און אַ גרויס אָנגעלויף איז אַרום איהם געוואָרען, און די געטין איז אָנגעלאָפען און דעם גרעסטען רעש געמאַכט, און איהר מאַן איז צו, און איהרע קולות האָבען דעם הימעל געשפּאָלטען, און —„יאָ! און ס'איז דאָך קלאָר! דאָס איז ע ר, און דאָס האָט ער איהר צירונג גע'גנב'עט, און דאָס איז ער מיט דעם אויף דער ערד געווען און דאָרט די נאַכט אין די שענקען גע'שיכור'ט, און שיכור'ענדיג האָט זיך געשלאָגען, און אין געשלעג האָט די צייהן אויסגעזעצט געקראָגען און אויפ'ן שטערען דעם בייל באַקומען"...

האָט מען איהם באַזוכען גענומען און געפונען האָט מען ביי איהם גאָרניט, אָבער דאָס איז נאָך מעהר חשוד'ינג געווען און נאָך פאַר אַ באַוויז אויף דער געטינ'ס השערה געדיענט: און אַז פאַר'שכור'ען אַזוי פיעל האָט מען ניט געקאָנט, און אַז שכור'ערהייט האָט מען ביי איהם דאָס איבעריגע געוויס גע'גנב'עט... און ער האָט געשוויגען, און צו זיין באַרעכטיגונג קיין וואָרט ניט געזאָגט, און טרויעריג געקוקט אויף אַלע, און קוקענדיג מיט גאָרנישט ניט דערווידערט... איז דער עולם נאָך מעהר אויפגעבראַכט און אין כעס געוואָרען זעהר, און זיין שולד איז קלאָר געווען, און מסופּק זיין איז ניט געווען אין וואָס, און קיין וואָרט אויף זיך צו פאַרענטפערען האָט ער ניט געהאַט, און זיין אומשולד צו באַווייזען — אוממעגליך... האָט מען איהם געבונדען און אין הימעל־תפיסה אָפּגעפיהרט, און מצד די גנבה האָט מען ניט געזוכט און דער עולם האָט זיך דרויף באַרוהיגט, און וואָס מיט'ן גאָט צו טאָן, און ווי מיט איהם זיך צו באַגעהן — האָט מען נאָך צייט, און מע וועט נאָך באַקלערען...

האָט מען באַקלערט און אַ פּסק אַרויסגעטראָגען:

— אַזוי ווי די גנבה איז דאָך פאַרפאַלען, ווייל מיט די ערד־גנבים זיך אָנהויבען איז קיין עסק ניט, און סאַי ווי איז אויף דער גנבה צוריקצובאַקומען קיין האָפנונג, און אַזוי ווי דער גאָט צו באַצאָהלען פאַרמאָגט ניט, ווייל קיין דינסט־לייט און קיין גלויביגע האָט ער ניט, און קיינע קרבנות ווערען איהם ניט געבראַכט און מיט קיינע מתנות ווערט ער ניט באַשאַנקען, און דער גאָט פון שאָדען וועט דאָך פאַר'ן שאָדען אומגעקערט באַקומען, ווייל געטער האָבען יאָ גלויביגע: גרויסע געטער,

— גרויסע פעלקער ; קליינע געטער — קליינע פעלקער ; און די געטער ווערען פון זיי אויסגעהאלטען... יא, אויסגעהאלטען... אבער שוין א צייט, אז די גלויביגע האבען פון די געטער קיינע נוצען ניט, און געטער (זאגען זיי) עסען נאר אומזיסט, און קיין הילף פון זיי — קיין מינדסטע. און גלויביגע מאנען שוין, און דינסט־לייט פאדערען, אז געטער זאלען זיי דאס שוין לאנג צוגעזאגטע אויף דער ערד אראפלאזען, שלום און משיח'ס צייטען זיי שיקען, און די זון זאל זיין אי בייטאג אי ביינאכט, און א גאנץ געהענדיג יאהר ליכטען... און געטער וואלטען געוואלט גערן, און געטער וואלטען אודאי עפעס געטאן דערפאר, אבער זיי ווייסען ניט וואס און ווי אזוי מען נעמט זיך פאר דעם. איז אט איצט, זאל ע ר — דער געשטראפטער גאט — אויף דער ערד אראפגעלאזען ווערען, און — זאל ער עפעס טהאן, און זאל ער אונטערנעהמען... און טהאן דארף מען אזוי: זאל איהם אין וועג אריין א הימעל־ליכט מיטגעגעבען ווערען, און באווייזען מיט דער ליכט דארף ער זיך אין מזרח, ווייל אין מזרח איז הייס, און אין מזרח איז שטרוי, און שטרוי איז גוט צו שרפות, און זאל ער דארט צינדען פון צייט צו צייט ; און בלינדע מזרח־לייט זאלען זעהן, און בלינדע מזרח־גלויביגע זאלען זיך איבערצייגען, אז געטער שלאפען ניט, און אז געטער טוען פאר זיי עפעס... און פאר מערב — וואו קיין שטרוי איז ניטא, און בנינים זיינען פעסט, און צינדען צינדט זיך ניט לייכט, און מענשען שלאפען רוהיג און זיי הערען ניט, ווי טויב אין שלאף — זאל ער זיך א פייקלער דינגען, און ביינאכט דארט אין שלאף די מערב־לייט מיט דער פויק וועקען... און א פויק ווערט איהם אויך מיטגעגעבען, אבער קיין פייקלער ניט, און דעם פייקלער מוז ער אליין קריגען, און ער מוז עס אויף זיך נעמען, און — געטער ווילען ניט וויסען ! האט ער אין איין נאכט א גאנץ פארמעגען פטר'ען געקאנט, מוז ער איצט א פייקלער אויף אייגענע הוצאות נעמען... און — געטער ווילען רוהיג זיין א צייט, און געטער ווילען זייערע גלויביגע שוין אויף עפעס קענען אנווייזען, און די גלויביגע וועלען זיי ווידער עסען טראגען און אויך דינסט־לייט וועלען זיך בארוהיגן, און גאט דער גנב וועט זיין שטראף באקומען, און דער משפט פון די יעטר איז א גע־ענטער...

אזוי האט מען גע'פסק'ענט און אזוי געטאן. און דעם ציגיינער־גאט האט מען פון תפיסה ארויסגעפיהרט און אין וועג איהם אפגעריכט, און אנגעטאן האט מען איהם אין א נזיר־קלייד, און די שטריק, מיט וועלכע ער איז געבונדען געווען, האט מען איהם ארום נארטעל ארומגעגארטעלט, און אין דער האנט האט מען איהם אן אנגעצונדענע ליכט מיטגעגעבען, און אויפ'ן האלז איהם א פויק אויפגעהאנגען, און אזוי און אז אנגעטאנענעם האט מען איהם איינמאל אין אן אווענד צום וואלקען צוגעפיהרט, אויפגעעפענט און ארויסגעלאזט...

און ווער ס'האט דעם גאט פון וואלקען ארויסגעהן געזעהן, האט זיך גע'תירוש'ט און דערשראקען, אבער שלימזל האט איהם דאך געקענט, און פאר שלימזל'ען איז דאס קיין נייעס ניט געווען ; און געווען איז דאס אין אווענט, און די ציגיינער־מחנה איז שוין געשלאפען, און שלימזל איז מיט זיין יונג ווייב נאך פאר זיין שוועל געזעסען און פאר'ן שלאף זיך מיט איהר אויף דעם שוועל געשפיעלט — האט ער דעם גאט מיט דער ליכט אין דער האנט און מיט'ן פייקעל אויפ'ן האלז דערזעהן און ער איז איהם אנקעגענגעלאפען און איהם באגעגענט... און גאט איז זעהר טרויעריג געווען, און גאט האט איהם פון זיין עונש, וואס איז אויף איהם ארויפגעלעגט געווארען, דערצעהלט, און פאר שלימזל'ען און ציגיינער מוז ער איצט אפקומען, און מיט א ליכט מוז ער געהן און אויף שרפות האט ער זיך אונטערגענומען, אבער קיין פייקלער האט ער ניט, און ער ווייסט ניט ווי איהם צו באקומען, און — אויב ער וויל, און אויב ער באשטעהט, שלימזל, זאל ער עס אויף זיך נעמען, און זאל ער איהם ארויסהעלפען... און, נישקשה (האט גאט צוגעגעבען) : איך מיין שטראף וועל אפקומען, אבער די געטער וועלען מעהרער, און פייער איז א סכנה, און בשעת צינדען און ברענען וועלען אויך זייערע טעמפלען און הייליגקייטען מיטברענען, און גלויביגע וועלען זייערע שייערס דארפען ראטעווען און פאר טעמפלען און פאר הייליגטימער וועט קיין הענט און קיין וואכער ניט סטייען, און אז מערב וועט דערהערען, אז מזרח ברענט, וועט דארט א מהומה ווערען און מע וועט צו דער שרפה לויפען, און דאן (האט גאט ווידער צוגעגעבען) און גנבים וועלן „פארדינען“ און ציגיינער וועלן ניט דערלעגן און ביידע וועלן זיך ניט נארען און פלינקע הענט וועלן אריינכאפן.

און שלימזל איז באשטאנען און שלימזל האט גאט'ס פארשלאג אנגענומען, און באלד האט ער פון גאט די פויק אראפגענומען און זי זיך אויפ'ן האלז אויפגעהאנגען, און שלימזל האט א פרוב געטאן און זי האט זיך מיט א גרויסען בום־בום אויפ'ן פעלד, וואס פאר דער ציגיינער־מחנה, אפגערופען, און דאס ווייב זיינס האט א פויק דערהערט און זי האט זיך דערשראקען, און זי האט די אויגען אויפגעהויבען, און איהר ציגיינער מיט א פויק, מיט א גאט און מיט א ליכט אין דער האנט דערזעהן, האט זי זיך נאך מעהר דערשראקען, און גיך און מעהר שוין ניט קוקענדיג האט זיך גלייך אין געצעלט אריינגעמאכט, און איילענדיג האט זיך אויף איהר געלעגער א ווארף געטאן און יענע נאכט שוין אהן א מאן פארבראכט...

און גאט מיט שלימזל'ען זיינען אוועקגעגאנגען און ציגיינער זיינען איבערגעבליבען, און א צייט האבען זיי נאך פונ'ם צירונג געלעבט, אבער א צייט, אז ס'איז שוין אויסגעגאנגען דאס צירונג, און פון דעמאלט אן קוקען ווידער אויף הילף ארויס, פון זייער גאט דעם בעטלער און פון שלימזל'ען זייער משיח ; און געהערט האבען זיי, אז איינער האט זיך מיט א ליכט אוועקגעלאזט, און מיט א פויק — דער צווייטער, און די וועלט אויף מהומות ווארט, און אויך די ציגיינער דערויף ווארטען... האבען זיי דאס דערהערט און א ידיעה האט צו זיי דערלאנגט, האבען זיי מיך אויסגעקליבן און געשיקט אהער, אום צו זעהן און אום צו הערען, און וועגן אלעם דעם ביי אייך צו געוואר ווערען.

און דא האט דער ציגיינער זיין מעשה געענדיגט. און אלע פעלקער־קינדער האבען איהם אויפמערקזאם אויסגעהערט ביז ענדיגען, און איינעגע האבען געשמייכעלט איהם אויסהערענדיג, און אנדערע האבען זיך געוואונדערט, און אפען ארויסגעזאגט זייער וואונדער: ווי פארשיידען איין לעגענדע אין פארשיידענע מהות ביי פארשיידענע פעלקער שפיגעלט זיך אפ, און ווי יעדער פאלק אין זיין געשטאלט און פארם אויך זיין לעגענדע פארמט און שאפט... און דער עולם איז נאך געזעסען און פארטראכט אין איינעם, און כאטש די שעה איז שוין א שפעטע געווען, און כאטש דער זייגער האט שוין לאנג אריבער האלבע נאכט געוויזען, און פלוצלום — און איינעם האט זיך אין א פענסטער א ליכט אויסגעוויזען, און א צווייטער, און נאך איינער האט עפעס ווי א פויק פויקען דערהערט... האבען זיך אלע פונ'ם טיש אויפגעשטעלט, און מויל און אויגען אויפגעעפענט און אויערען אנגעשטעלט, און מיט אמאל, און איינער (נישט צו באמערקן ווער) האט זיך פון טיש א הויב געטאן, און אלע נאך איהם, און אלע האבען זיך פון זאל אין דרויסן ארויסגעשיט.

און אלע זיינען אין דרויסען געקומען, און אלע האבען זיך אין איין רעדעל געשטעלט, און געקוקט אין אלע זייטען און געזעהן, אז ס'האט זיך נאר אויסגעדאכט, און קיין ליכט איז ניט צו מערקען, און פון קיין פויק ניט קיין סימן ; און אז אלע זיינען פון דער אויפגערעגטעניש און צו דער איבערצייגונג געקומען, און מיט אמאל, אז ס'איז שוין שפעט זיך דערמאנט, און צייט שוין צו שלאפען, אזוי האבען זיך אלע פאר די וועסט־טאשען געכאפט אום אויף די זייגערס צו זעהן, און טפוי ! און — וואס איז דאס ? — ביי קיינעם קיין זייגער. און ביי אלע זיינען די וועסט־טאשען לעדיג געווען...

האט מען זיך ארומגעקוקט און ארומגעזעהן: און אלע פעלקער־קינדער זיינען אויפ'ן ארט געווען, און נאר איינער, דער ציגיינער, וואס האט יענעם אווענט די מעשה דערצעהלט, האט געפעהלט. האט מען זיך באלד אנגעשטויסען און פערשטאנען, און געלאכט און זיך געווערטעלט, און געוויצעלט, און פרעהליך געווען און אויפגעלעבט זעהר, נאר איינער א ברוגז'ער האט זיך גע'ברוגז'ט און אין כעס געווען שטארק, און — „ניין, און ס'איז ניט פערפאלען, האט ער גע'טענה'ט, און ער מוז די זאך קרימינעל איבערגעבען...

און אויף מארגען, און דער ברוגז'ער האט ווארט געהאלטען, און די זאך איז קרימינעל איבערגעגעבען געווארען, און קרימינעל דעם פארשוין זוכט שוין, און דער פארשוין איז ניטא, און זיינע שפורען זיינען פארשוואונדען, און אליין, זאגט מען, איז מעבר־לים שוין, און נאר ציגיינער פון איהם ווייסען... און אזוי געהט א ווערטעל ביי די ציגיינער: ביז וואס היינט, ביז משיח וועט קומען, און ביז גאט וועט געבען, מוז מען דערווייל פון גנבית אי־ פון קינדער־ווייגעלאך לעבען.